

ROK REVOLUCE

Lekce 2 – Lidská práva

Metodický materiál pro učitele

www.rokrevoluce.cz

Vzdělávací série Rok revoluce pracuje napříč šesti lekcemi s problematikou lidských práv. Tento metodický list je určen pedagogům jako podpora při diskusích o lidskoprávní problematice a lze ho využít napříč lekcemi.

ZÁKLADNÍ LIDSKOPRÁVNÍ DOKUMENTY

- **Všeobecná deklarace lidských práv** (přijata OSN v roce 1948) – zmíněna v prvním díle série. Roku 1966 byly na základě Všeobecné deklarace přijaty dva pakty, a to **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech** a **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech**.
- Lidská práva jsou v ČR zaručena především **ústavní Listinou základních práv a svobod** (1991) – listina definuje kromě základních lidských práv i další práva: politická, práva národnostních a etnických menšin, hospodářská, sociální a kulturní práva, právo na soudní a jinou právní ochranu.

DEFINICE ZÁKLADNÍCH LIDSKÝCH PRÁV

Všeobecná deklarace lidských práv: Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovní co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství. Každý má všechna práva a všechny svobody, stanovené touto deklarací, bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení. Žádný rozdíl nebude dále činěn z důvodu politického, právního nebo mezinárodního postavení země nebo území, k nimž určitá osoba přísluší, ať jde o zemi nebo území nezávislé nebo pod poručenstvím, nesamosprávné nebo podrobené jakémukoli jinému omezení suverenity.

Listina základních práv a svobod: Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národného nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

DISKUSE SE STUDENTY O AKTUÁLNÍCH LIDSKOPRÁVNÍCH OTÁZKÁCH

Diskusi o aktuálních lidskoprávních otázkách lze se studenty otevřít nejlépe na základě konkrétních příkladů. Je možné, že sami studenti některé konflikty nebo osobnosti znají, například ze sociálních sítí, které jsou dnes důležitým zdrojem, jak šířit informace o současných problémech mezi co největšími lidmi.

PŘI DISKUSI JE DŮLEŽITÉ POUKÁZAT NA TO, ŽE:

- v některých částech světa jsou dodnes popírána základní lidská práva, lidé jsou vězněni, zabíjeni či nuceni k emigraci kvůli svým názorům, náboženskému vyznání, etnické příslušnosti, snaze informovat o pravém stavu věcí (novináři) nebo i kvůli umělecké tvorbě, v níž vyjadřují vlastní pohled na svět. Osudy těchto lidí do jisté míry připomínají to, co někteří Čechoslováci zažívali v době totality a co se podařilo po 40 letech komunismu ukončit.
- lidé žijící v demokratických zemích nesmí před těmito problémy zavírat oči, protože lidská práva náleží všem lidem bez rozdílu toho, v jaké zemi se narodili.
- i v demokratických zemích, jako je v současnosti Česká republika, je nutné neustále diskutovat o lidských právech a pozorně sledovat, zda se někdo / nějaká skupina nesnaží omezovat práva jiných, a tím narušovat demokratické základy naší společnosti.
- lidská práva a jejich dodržování jsou zcela zásadní podmínkou fungování demokracie.

JAK MŮŽEME POMOCI MY DNES?

- zajímat se o lidskoprávní konflikty u nás i ve světě a hledat si o nich další informace – nebýt lhostejný.
- zájem o konkrétní příklady porušování lidských práv se nemusí týkat jen velkých světových konfliktů, ale i drobných případů v okolí každého z nás.
- podporovat organizace či jedince, kteří se lidskými právy zabývají – podpora může mít různou formu: šíření informací a propagace, finanční pomoc, dobrovolnická činnost, diskuze s nejbližšími lidmi o těchto problémech a rozvoj kritického myšlení.

INFORMAČNÍ ZDROJE

Příklady aktuálních světových lidskoprávních konfliktů (dle [Amnesty International](#) a OSN)

- zabíjení civilistů ve válkách v [Sýrii](#)
- pronásledování opozice a novinářů v [Číně](#), [Turecku](#), [Egyptě](#), [Íránu](#)
- práva obyvatel anektovaného [Krymu](#) (viz zpráva OSN)
- potlačování lidských práv v [Tibetu](#) a v [Sin-Ťiangu](#)
- pronásledování křesťanů v [Číně](#)
- antiimigrační politika USA
- vyhánění a vraždění Rohingů v [Barmě](#)
- další země porušující lidská práva: [Bělorusko](#), [Rusko](#), středoasijské republiky postsovětského prostoru, [Kuba](#), [Venezuela](#) ad.

PŘÍKLADY PORUŠOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV V ČR

(dle Amnesty International [Zpráva o stavu lidských práv Amnesty International 2017/2018](#))

- Romové – přístup ke vzdělávání (článek zde www.seznamzpravy.cz/clanek/amnesty-international-kritizuje-radu-zemi-sveta-za-antimigracni-politiku-vcetne-ceska-43001)
- xenofobní výroky vysokých českých politiků o imigrantech
- zhoršené postavení médií (slovní útoky politiků na média, média vlastněná politiky) – zpráva [Reportérů bez hranic](#)
- shrnující článek [zde](#)

DALŠÍ PŘÍKLADY PORUŠOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV, O NICHŽ LZE VE VÝUCE MLUVIT

- [práva uprchlíků a migrantů](#)
- [práva dětí](#)
- genderová diskriminace

PŘÍKLADY ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ, KTERÉ BOJUJÍ NEBO BOJOVALY ZA LIDSKÁ PRÁVA:

Osobnosti minulosti

- [Mahátma Gándhí](#), Indie
- [Martin Luther King](#), USA
- [Nelson Mandela](#), JAR
- [A. D. Sacharov](#), Rusko
- [Anna Politkovská](#), Rusko
- [Oswaldo Payá Sardiñas](#), Kuba
- [Osm statečných](#) protestujících v roce 1968 v Moskvě proti okupaci Československa
- [Liou Siao-po](#), Čína
- [Ljudmila Michajlovna Alexejevová](#), Rusko

Žijící osobnosti

- [Jeho Svatost 14. dalajláma](#), tibetský duchovní vůdce
- [Oleh Sencov](#), Ukrajina
- [Liou Sia](#), Čína
- [Ales Bjaljacki](#), Bělorusko
- [Malala Yousafzai](#), Pákistán
- [Aj Wej-wej](#), Čína
- skupina [Pussy Riot](#), Rusko
- [Nadja Muradová](#), Irák
- [Lech Walesa](#), Polsko
- [Dana Němcová](#), Česká republika

Jména osobností zasazujících se za lidská práva lze také najít mezi vítězi [Ceny Václava Havla za lidská práva](#), ceny [Homo Homini](#) (uděluje společnost Člověk v tísni) nebo [Sacharovovy ceny za svobodu myšlení](#) (uděluje Evropský parlament). Mladé osobnosti, které se zasazují o dodržování lidských práv, doporučuje sledovat také [Amnesty International](#).

Medailonky vybraných lidskoprávních aktivistů jsou velmi přehledně zpracovány [v publikaci](#) Evropského parlamentu (česky).

NEJZNÁMĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ LIDSKOPRÁVNÍ ORGANIZACE

- [Rada OSN pro lidská práva se sídlem v Ženevě](#)
Nezávislé lidskoprávní organizace
- [Amnesty International](#)
- [Human Rights Watch](#)
- další [zde](#)

NEJZNÁMĚJŠÍ ČESKÉ LIDSKOPRÁVNÍ ORGANIZACE

- Člověk v tísni – viz jejich webová stránka s mnoha příklady porušování lidských práv: www.clovekvtisni.cz/co-dela-me/lidska-prava-ve-svete
- Český helsinský výbor
- Liga lidských práv
- další [zde](#)

Hlavní role lidskoprávních organizací: upozorňovat na porušování lidských práv, medializovat tato porušení, podporovat individuální lidskoprávní aktivisty, vytvářet tlak na národní i nadnárodní instituce, které mají za úkol lidská práva chránit.

VYMÁHÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI

- Mezinárodní soudní dvůr (orgán OSN)
- Evropský soud pro lidská práva
- Soudní dvůr Evropské unie

INDEX DEMOKRACIE

Index demokracie, sestavovaný britskou společností **Economist Intelligence Unit** (viz. **The Economist**), vyhodnocuje míru demokracie 167 zemí na této planetě.

